

Türkiye’de Bilgi Yoğun Üretici Hizmetlerinin Mekansal Örüntüsü

Geographic pattern of knowledge intensive producer services in Turkey

M. Tahsin Şahin^{1*}, Nuri Yavan²

¹Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Ankara

²Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Ankara

Özet

Neoliberal kalkınma anlayışının ekonominin her alanında etkisini gösterdiği 1980 sonrası ortaya çıkan post-endüstriyel toplumun temel özelliği gelirin ve işgücünün çoğunluğunun artık tarım ve imalat sanayinden değil, hizmet faaliyetlerinden kaynaklanmasıdır. Bilginin ekonomik büyümede lokomotif görevi gördüğü bu büyük değişim ve dönüşüm sürecinin anlamı, özellikle gelişmiş ülkelerde düşük ücretli tarım ve imalat işinden bilgi temelli yüksek ücretli hizmetlere doğru bir geçişi ifade etmektedir. Bilgiye dayalı ekonomi olarak da kavramsallaştırılan bu durumda hizmet sektörü de kendi içinde tüketici hizmetlerden üretici hizmetlere (Bilgi Yoğun Hizmetler) doğru bir geçiş yaşamaktadır. Bu bağlamda dışa açık, rekabetçi bir sanayileşme ve kalkınma modeli izleyen Türkiye’de, hizmet faaliyetlerinin nasıl coğrafi örüntü ve değişim geçirdiğini anlamak, günümüz bölgesel kalkınma politikalarının tasarımı açısından büyük önem arz etmektedir. Türkiye son 15 yılda bilgiye dayalı bir ekonomi inşa etme yönünde ciddi stratejiler geliştirmiştir. Bilindiği gibi bilgiye dayalı bir ekonominin temel göstergesi rekabetçi üstünlüğü sağlayabilecek bilgi yoğunluğu ve katma değeri yüksek mal ve hizmetler üretmekten geçmektedir. Bu çerçevede gerek ulusal düzeyde gerekse kentsel ve bölgesel ekonominin gelişmesinde önemli bir lokomotif bilgi yoğun hizmet sektörlerinde katma değer ve istidamın artırılması ve böylece “Bilgi Yoğun Hizmetlerin” (BYH) lokasyon seçimlerinin, yoğunlaşma ve dağılma örüntülerinin araştırılmasıdır. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı Türkiye’de üretici hizmet sektörünün mekansal dağılım ve yoğunlaşma örüntüsünü bölgesel ölçekte ortaya koymaktır. Bu çerçevede TÜİK’den elde edilen 2013 yılı, 26 Düzey 2 bölgesinde, hizmet sektörü istihdam verileri kullanılarak, üretici hizmet faaliyetlerinin sektörel yoğunlaşma örüntüsü lokasyon katsayısı kullanılarak analiz edilmektedir. Yapılan analiz sonuçlarına göre BYH büyük metropollerde yoğunlaşma gösterdiği tespit edilmiş fakat nicelik olarak hala gelişmiş ülkelerin oransal değerlerini yakalayamadığı tespit edilmiştir. Çalışma bu haliyle makro düzeyde kentleşme ve sanayi politikasına girdi sağlarken, mezo düzeyde de Kalkınma Ajanslarının bölgesel yatırım, destek ve teşviklerinde yol gösterici nitelik taşımaktadır. **Anahtar sözcükler:** Hizmet sektörü, bilgi yoğun hizmetler, üretici hizmetler, yoğunlaşma, bölgesel kalkınma, ekonomik coğrafya.

Abstract

The basic feature of the post-industrial society which appeared after 1980s and had great impact on every part of the economy is not the result of the fact that the revenue is formed by agriculture or manufacture industry but rather it is due to service facilities. The meaning of this great change and transformation of knowledge which the locomotive of economic growth, especially in developed countries, refers to changing to knowledge-based high-paid services from the low-paid jobs in agriculture and manufacturing. Also this situation is conceptualized as a knowledge-based economy, service sector transformations to knowledge-intensive service activities from less knowledge-intensive service activities. To understand geographic patterns and changes in service activities is crucial for the design of the current regional development policies. The past 15 years, Turkey has developed serious strategies to build a knowledge-based economy. As known, the main indicator of the knowledge economy is knowledge intensity for competitive advantage, high value-added goods and producer services. In this context, knowledge-intensive service sectors which is important driving force of economic development at national, urban and regional level, increasing to value-added and labor and thus location choice, concentration and dispersion patterns of “Knowledge Intensive Services” (KIS) should be investigated. In this context, the aim of this study reveal the spatial distribution pattern and concentration of the service sector in Turkey at the regional scale. This paper used to

* İletişim yazarı: M.T. Şahin, e-posta: mtahsinsahin@gmail.com

employment data of service sector by OECD classification. The data which obtained from TUIK, were analyzed using the Location Coefficient. The analysis results showed that while KIS concentrate in large metropolitan areas, the less knowledge-intensive services is showed the tendency to spread throughout the different regions. The study, both urban and industrial policy provides input to the macro level, also as at meso level, it can be a guide for support and encouragement in regional investment of Development Agency.

Keywords: Service sector, knowledge-intensive services, less knowledge-intensive services, concentration, regional development, economic geography.